

Szanowny Pan Przewodniczący

Jan Wyrowiński

Senacka Komisja Gospodarki Narodowej

Dotyczy: ustawa o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (ustawa deregulacyjna bis) uchwalona przez Sejm w dniu 19.08.2011 r. (druk sejmowy nr 4461)

Szanowny Panie Przewodniczący,

W nawiązaniu do uchwalonej przez Sejm w dniu 19.08.2011 roku ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (druk sejmowy nr 4461), która została zainicjowana przez Radę Ministrów i przekazana do Sejmu w dniu 18.07.2011 roku, niniejszym pragniemy zwrócić uwagę Komisji na fakt, iż w wyniku ostatnio ogłoszonej Ustawy o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 142, poz. 829) przyjęcie ustawy deregulacyjnej bis w zakresie zmian art. 213 i art. 287 Kodeksu Pracy i rezygnacji z obowiązku pozytywnego zaopiniowania projektów pomieszczeń pracy przez rzeczoznawców ds. bhp (art. 1 ustawy deregulacyjnej bis) spowoduje możliwość użytkowania zakładów pracy bez żadnej obligatoryjnej, specjalistycznej pod względem bhp weryfikacji przedsiębiorstw ani na etapie projektu, ani na etapie rozpoczęcia użytkowania co obniży kontrolę nad obecnym poziomem bezpieczeństwa pracy oraz zwiększy stopień zagrożenia dla pracowników i majątku firm.

Przyjęcie zmian ww. artykułów Kodeksu Pracy spowoduje sprzeczność prawa polskiego z art. 3 ust. 1(a) oraz art. 9 ratyfikowanej przez Rzeczypospolitą Polską Konwencji nr 81 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej inspekcji pracy w przemyśle i handlu (Dz.U. nr 72 z 1997 roku, poz. 450 i 451), dlatego też niniejszym przedkładamy stanowisko przeciwne proponowanym zmianom i zwracamy się do Komisji o nieprzyjmowanie zmian zawartych w art. 1 pkt 2) i 3) uchwalonej przez Sejm w dniu 19.08.2011 roku ww. ustawy.

W załączeniu opinia w sprawie tych uwarunkowań prawnych Pana prof. Andrzeja Świątkowskiego – Kierownika Katedry Prawa Pracy Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Dotychczasowe zapisy prawne w Kodeksie pracy i w ustawie o Państwowej Inspekcji Pracy miały na celu niedopuszczenie, aby mogły być wdrożone bezpośrednie zagrożenia dla zdrowia i życia przyszłych pracowników (tj. grożące poważnymi wypadkami śmiertelnymi lub kalectwem). W przypadku wdrożenia wadliwych rozwiązań projektowych, które spowodują bezpośrednie zagrożenia (choćby jedno), wszelkie działania Inspekcji Pracy po wypadku, są działaniami spóźnionymi bo szkoda dla pracownika (śmierć lub kalectwo, obydwa zdarzenia pociągają za sobą straty Państwa w postaci odszkodowań i rent) już nastąpiła.

Do dnia 9.08.2011 roku, czyli wejścia w życie ww. zainicjowanej w Sejmie nowelizacji ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy co miało miejsce już po przedłożeniu przez Radę Ministrów ww. projektu ustawy deregulacyjnej bis i rozpoczęciu prac przez Sejmową Komisję Przyjazne Państwo stan prawny określał dla budowanych pomieszczeń pracy etapowość weryfikacji:

na etapie opracowań projektowych
opiniowanie projektów przez:

1. rzeczoznawcę ds. zabezpieczeń ppoż.
2. rzeczoznawcę ds. sanitarnohigienicznych
3. rzeczoznawcę ds. bhp

na etapie zakończenia budowy i zamiaru
rozpoczęcia użytkowania zawiadomienie:

1. Państwowej Straży Pożarnej
2. Państwowej Inspekcji Sanitarnej
3. Państwowej Inspekcji Pracy

Niemniej od dnia 9.08.2011 roku znosi się konieczność zawiadamiania o zakończeniu budowy w celach kontrolnych Państwowej Inspekcji Pracy (uchylenie punktu 5 w art. 10 ust. 1 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy oraz punktu 3 art. 56 ust. 1 Prawa budowlanego). Jednym z argumentów zaniechania kontroli zakończonej budowy zakładu pracy przed przystąpieniem do użytkowania przez Państwową Inspekcję Pracy był fakt, że projekty są opiniowane przez rzeczoznawców ds. bhp (druk sejmowy nr 3870).

Przyjęty przez Sejm w dniu 19.08.2011 roku rządowy projekt drugiej ustawy deregulacyjnej proponuje dodatkowo zmianę art. 213 Kodeksu Pracy i zniesienie obowiązku opiniowania projektów pomieszczeń pracy (w tym np. zakładów produkcyjnych, szkół, hoteli, szpitali, itp.) przez rzeczoznawców ds. bhp. Spowodowałoby to sytuację, że ani na etapie koncepcji, ani uruchamiania zakładu nie będzie obligatoryjnej weryfikacji przedsiębiorstw pod względem bezpieczeństwa pracy.

Należy w tym miejscu ponownie podkreślić, że analiza rejestrów opinii rzeczoznawców ds. bhp (nadzorowanych przez PIP) wydanych dla projektów pomieszczeń pracy przygotowywanych przez projektantów w imieniu pracodawcy wskazuje, że do 30% opinii zawiera zastrzeżenia w stosunku do wymagań bezpieczeństwa pracy.

Niewątpliwie za projekt zakładu pracy odpowiedzialny jest projektant, a za uruchomiony zakład pracodawca. Niemniej, niejednokrotnie rzeczoznawcy ds. bhp z powodu niewłaściwej interpretacji bądź nieświadomej deprecjacji wymagań bezpieczeństwa przez projektanta/inwestora napotykają na rozwiązania projektowe, które nie gwarantują wymaganego bezpieczeństwa pracy. Odsetek 30% kwestionowanych projektów jest ilością znaczącą.

Ratyfikowana przez Rzeczypospolitą Polską Konwencja nr 81 dotycząca inspekcji pracy w przemyśle i handlu (Dz.U. nr 72 z 1997 roku, poz. 450) stanowi, że do zadań systemu inspekcji pracy należy zapewnianie stosowania przepisów prawnych dotyczących warunków pracy i ochrony pracowników (art.3.1.a), a każdy kraj będzie podejmował niezbędne środki w celu zapewnienia, że rzeczoznawcy będą włączani w działalność inspekcji pracy najodpowiedniejszy w warunkach krajowych w celu zapewnienia stosowania przepisów bhp w czasie wykonywania pracy (art. 9). Zalecenie nr 81 MOP wskazuje, że związana działalność systemu inspekcji pracy obejmuje opiniowanie projektów zakładu pracy przez służby inspekcji pracy (m.in. rzeczoznawców) i może obejmować kontrole zakładu pracy przez inspekcję pracy przez uruchomieniem zakładu.

W oświadczeniu rządowym z 24.02.1997 roku w sprawie ratyfikacji Konwencji nr 81 MOP (Dz.U. nr 72 z 1997 roku, poz. 451) określono, że Konwencja weszła w życie w dniu **2.06.1996 roku**.

Polskie prawodawstwo było dostosowane przed ratyfikacją dnia 19.04.1995 r. tej Konwencji przez Pana Ministra W. Bartoszewskiego i Pana Prezydenta L. Wałęsę (Dz.U. nr 72, poz. 450) poprzez:

- Obowiązek uprzedniego złożenia zawiadomienia m.in. o zamiarze otworzenia zakładu pracy do Państwowej Inspekcji Pracy ujęty w art. 56 ustawy Prawo budowlane z 7.07.1994 roku (Dz.U. nr 89 poz. 414) oraz odbiory eksploatacyjny Państwowej Inspekcji Pracy zgodnie z art. 8 ust.1 pkt 3 ustawy o PIP z dnia 6.03.1981 (Dz.U. nr 54 z 1985 r., poz. 276)

Dodatkowo po ratyfikacji Konwencji, a przed wejściem jej w życie, prawodawstwo zostało dostosowane poprzez:

- Zmianę Kodeksu pracy, ustanawiającą w art. 213 obowiązek opiniowania projektów pomieszczeń pracy przez rzeczoznawców ds. bhp (Dz.U. nr 24 z 1.03.1996 roku, poz. 110) z mocą obowiązującą **od dnia 2.06.1996 roku**.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie zasad opiniowania projektów zakładów pracy przez rzeczoznawców ds. bhp (Dz.U. nr 62 z 1.06.1996 roku, poz. 290) z mocą obowiązującą **od dnia 2.06.1996 roku** (aktualnie Rozporządzenie zastąpione analogicznym Rozporządzeniem z 19.12.2007 roku)

Z dniem wejścia w życie Konwencji, tj. 2.06.1996 roku polski system prawny na poziomie ustawowym oraz aktów wykonawczych został odpowiednio dostosowany.

Tymczasem dwie niezależne i praktycznie równoległe w czasie inicjatywy, tj. już obowiązująca parlamentarna inicjatywa likwidująca odbiory budowlane PIP przed uruchomieniem zakładu pracy oraz procedowana przez parlament inicjatywa rządowa likwidująca obowiązek opiniowania projektów zakładów pracy przez rzeczoznawców ds. bhp doprowadzi do rozbieżności krajowych przepisów prawnych z ratyfikowaną Konwencją MOP nr 81.

Będzie możliwe uruchomienie i od początku funkcjonowanie zakładów pracy bez żadnej weryfikacji warunków pracy przez system inspekcji pracy, który zgodnie z zaleceniem nr 81 Konwencji może być realizowany przez zaopiniowanie projektów przez służbę inspekcji pracy (rzeczoznawców ds. bhp) i dotychczasowe, uprzednie kontrole Inspekcji Pracy.

Ujawnienie niedoskonałych, a nawet czasami szkodliwych pod względem wymagań bhp koncepcji zakładów pracy już w fazie projektowania, a nie dopiero po rozpoczęciu użytkowania inwestycji gwarantuje bezpieczne i terminowe, a w rezultacie efektywne ekonomicznie rozpoczęcie funkcjonowania zakładu pracy.

Podczas prac Sejmowej Komisji Przyjazne Państwo wyniknęło, że za pozostawieniem ustawowego obowiązku opiniowania projektów pod względem bhp są m.in. Główny Inspektor Pracy, związki zawodowe oraz przedsiębiorcy z PKPP Lewiatan; Pracodawcy RP są za uchyleniem obowiązku opiniowania projektów przy wskazaniu jednostki odpowiedzialnej za bhp, a przy braku odbiorów budowlanych przez PIP nie będzie żadnej kontroli bhp zakładu pracy przed jego uruchomieniem.

Warto zwrócić uwagę, że wyeliminowanie kontroli zakończonej budowy zakładu pracy przez Państwową Inspekcję Pracy samo w sobie stanowi czynnik deregulacyjny wpływający na sprawniejsze uruchomienie inwestycji (zmniejszenie ilości korespondencji, dokumentów, spotkań).

Kończąc zwracamy się do Szanownego Pana Przewodniczącego i Wysokiej Komisji o zachowanie osiągniętego poziomu bezpieczeństwa pracowników i zakładów pracy wyrażonego w aktualnie obowiązujących aktach prawnych i umowach międzynarodowych.

2 powarżonien

SZEF STOWARZYSZENIA

Pawel Maciejewski
Pawel Maciejewski

Rozdzielnik korespondencji:

1. Adresat + załącznik,

Do wiadomości wraz z załącznikiem:

1. Rada Ochrony Pracy,
2. Pani Minister Anna Tomczyk - Główny Inspektor Pracy.
3. Pan Poseł Adam Szejnfeld - Przewodniczący Sejmowej Komisji „Przyjazne Państwo”,
4. Kancelaria Senatu.